

Riksarkivaren

Arkivmeldingen: Helhetlig samfunns – dokumentasjon

Gunnar Urtegaard

2013

Innhold

Bakgrunn	5
Hovedgrep	5
Prinsipper for samarbeid	6
Privatarkiver	6
Landskap og aktører	7
Utredningsgruppe	7
Organisering i Riksarkivet	8
Arkivmeldingen om privatarkiv	8
Pågående tiltak og samarbeid som Riksarkivet deltar i	8
De fylkeskoordinerende institusjonene	9
Statistikk, kartlegginger	9
Regelverk	10
Utdanningstilbud	10
Digitalisering	10
Tilgang og formidling	10
Privatarkiv og Wikipedia	11
Bedriftsarkiver	11
Internasjonalt arbeid	11
Elektroniske privatarkiver, jf. verktøy og fagsystemer ovenfor	11
Privatarkiv i statsarkivene	11
Bevaringsplaner	12
Aktører og roller	12
Ressurser, status og behov	12
Informasjon og dialog	12
Videre arbeid – framdrift våren 2013.	13
Kommunale arkiv	14
Sentrale samarbeidsparter	14
Pågående prosjekter og samarbeid	14
Arkivstatistikk, indikatorer, tilstandsrapporten:	15
Organisasjoner og institusjoner	15
Oppdatering av regelverket	15

Utdanningstiltak	16
Standarder.....	16
Tilsyn og veiledning.....	16
Utarbeidelse og innføring av nye kassasjonsregler	16
Massedigitalisering og digital publisering.....	17
Digital lagring på kort og lang sikt	17
Digital tilgjengelighet.....	17
Digital formidling.....	17
Samarbeid.....	18
Ansvar og organisering i Riksarkivet.....	18
Informasjon, og dialog.....	18
Utviklingsmidler.....	18
Massedigitalisering.....	19
Felles nettsteder for kildepublisering.....	19
Data til Norvegiana, data.norge.no og Europeana, Apex, LoCloud	19
Wikipedia, ...	19
Ansvar og organisering i Riksarkivet.....	19
Organisering av arbeidet i Arkivverket.....	19
Elforvaltning og arkivdanning i kommunal sektor.....	21
Samarbeid.....	21
Status og utfordringer.	21
Riksarkivets rolle som premissleverandør.....	22
Riksarkivet og programvare	22
Arkivstatistikk, indikatorer	23
Institusjonar og samarbeidsparter.	23
Utdanningstiltak.	23
Noark-standarden samt faglig samarbeid og veiledning.....	23
Samarbeid om standarder.....	24
Styrking av tilsyn og veiledning	24
Faglige løsninger for digitalt depot	24
E-forvaltning og arkivdanning.	25
Digital lagring på kort og lang sikt	25
Organisering av arbeidet i Arkivverket.....	25
Ressurser, status og behov.....	25

Videre arbeid – framdrift.....	26
--------------------------------	----

Bakgrunn.

Riksarkivar Ivar Fønnes har i notat datert 09.01.2013 understreket at målet for arkivpolitikken slik den trekkes opp i arkivmeldingen er en helhetlig samfunnsdokumentasjon. Arkiver fra statlig, kommunal og privat sektor utfyller hverandre og dokumenterer samfunnet fra ulike vinkler og ståsteder. Det er i denne sammenhengen påpekt at *privat sektor* er klart underrepresentert i forhold til de to andre. Videre framgår det at det også i *kommunal sektor* er store mangler når det gjelder bevaring og tilgjengeliggjøring av arkiver, bl.a. synliggjort i Riksrevisjonens rapport fra 2010. For alle sektorer er det store utfordringer knyttet til behandling av *digitalt skapt arkivmateriale*, både i arkivdanningsfasen (jf. e-forvaltning) og når det gjelder bevaring på kort og lang sikt samt tilgjengeliggjøring. Likeledes er det en utfordring for hele arkivområdet å utnytte de muligheter som ligger i *digital tilgjengeliggjøring og formidling av papirbasert arkivmateriale*.

På flere av disse områdene er Riksarkivaren tillagt nasjonale oppgaver som pådriver og koordinator i et bredt samarbeid innenfor hele arkivsektoren. Arkivmeldingen legger grunnlaget for en ny giv i arkivarbeidet, og vi må utnytte disse mulighetene gjennom en offensiv tilnærming til den rollen vi er tillagt. Bare på den måten kan vi vise arkivsektoren utenfor Arkivverket at vi er i stand til å ta ledelsen i et målrettet arbeid mot nye nasjonale mål.

Dette notatet drøfter en del aktuelle samarbeidsområder der det kan være naturlig at riksarkivaren etablerer et nært samarbeid med kommunal sektor. Notatet skisserer og et par hovedgrep som må til for å få tyngde og fremdrift i arbeidet. Det er viktig å komme raskt i gang og med dette oppdraget og på en måte som sender et tydelig signal om sterk og målrettet satsing med basis i arkivmeldingen.

Notatet har tre fokusområder:

- Privatarkiver
- Kommunale arkivet
- Elforvaltning og arkivdanning

Undertegnende fikk i oppdrag å lage et notat om punkt 1 og 2 til TLG den 21.1. Sett fra kommunal arkivsektor henger disse områdene tett sammen. Det er i stor grad de samme institusjonene en må samarbeide med på flere av disse områdene. Jeg har derfor valgt å ta med punkt 3 om e-arkiv også i dette notatet. Det gir et mer komplett bilde av utfordringene og mulighetene som ligger i det utvidete oppdraget til Riksarkivaren. Det gir og et mer komplett bilde av hvilke områder det er behov for et nærmere samarbeid mellom arkivverket og arkivsektoren utenfor. Det er et tydelig oppdrag i arkivmeldingen.

Hovedgrep

For å styrke samarbeidet med kommunal sektor bør Riksarkivaren etablere 3 prosjekt våren 2013. Privatarkiv, kommunale arkiver og elforvaltning. Det vert tilsatt prosjektledere i full tid

på hvert prosjekt og prosjektene koordineres av en intern gruppe i Riksarkivet ledet av en avdelingsdirektør.

Hvert prosjekt får likevel et eget løp, egne mandater og enge samarbeidspartnere med mer.

Prinsipper for samarbeid

Riksarkivaren sin rolle skal være pådriver og koordinator. Det er viktig at samarbeidet blir oppfattet som balansert, gjensidig og at en setter seg godt inn i hvordan kommunal arkivsektor ser på behov og prioriteringer. Følgende punkt bør ligge til grunn:

- Vise i praktisk handling god forståing for utfordringene i kommunal sektor
- Klare strategier og prioriteringer
- Åpen dialog og god informasjon
- Rett kompetanse og ressurser fra riksarkivaren

Privatarkiver

Arkivmeldingen understreker at målet for arkivpolitikken er en helhetlig samfunnsdokumentasjon. Arkiver fra statlig, kommunal og privat sektor utfyller hverandre og dokumenterer samfunnet fra ulike vinkler og ståsteder. Det er i denne sammenhengen påpekt at *privat sektor* er klart underrepresentert i forhold til de to andre.

Når det gjelder privatarkiv så er Riksarkivaren tildelt to konkrete oppgaver (side 87f og side 110):

- Konkretisere nivået for bevaring av privatarkiv i Norge, dvs. avklare hva som skal til for at arkiv fra privat sektor skal være tilfredsstillende representert i en helhetlig samfunnsdokumentasjon.
- På grunnlag av dette utarbeide en ny strategi for privatarkivarbeidet i Norge.

Begge deler skal skje i et nært samspill med andre aktører på området. Første kulepunkt bør være en grundig utredning som vil være krevende og ta tid. Desto viktigere er det at den kommer i gang raskt, og at vi signaliserer utad at vi er klar til å starte opp innen rimelig kort tid.

I dette notat forsøker vi å peke på en del spørsmål som en slik utredning må se nærmere på. Notatet er på ingen måte utfyllende og lister bare opp oppgaver, og går i liten grad inn på aktuelle løsninger. Løsninger må søkes gjennom utredningen. Notatet peker og på ressursbehov og på mulige løsninger når det gjelder organisering av arbeidet.

Notatet legger vekt på utredningen. Utredningen må sees på som en prosess der en også vurderer å løse oppgaver og utfordringer løpende i samarbeid med utredningsgruppen og sektoren. Det er viktig at ikke de praktiske tiltakene blir utsatt. På flere områder blir det også påpekt behov som Riksarkivet har til vurdering og løsninger kan komme.

Landskap og aktører

Arbeidet med privatarkiver berører mange. Både aktører og arkiver er knyttet til ulike nivåer. Ulike institusjoner er involvert og det finnes mange kategorier private arkivskapere. Riksarkivaren har gjennom arkivmeldingen fått en nasjonal rolle som koordinator og pådriver. Kulturrådet sitt oppdrag er i meldingen definert som privatarkiv i musene.

Forenklet kan dette fremstilles slik som i matrisen nedenfor. Både en utredning og en strategi må ta omsyn til og utgangspunkt i denne kompleksiteten. Det nye oppdraget til Riksarkivaren må planlegges som et prosjekt over 1-2 år og skal munne ut i en utredning og i en strategi slik arkivmeldingen ber om. Utredningen må kartlegge landskapet og komme med framlegg til fordeling av ansvar, roller og oppgaver.

Nasjonalt	Arkiv	Bedrifter
Regionalt	Bibliotek	Organisasjoner
Lokalt	Museum	Personer

Utredningsgruppe

Som grunnlag for arbeidet med en strategi for privatarkivarbeidet, må det gjennomføres en omfattende utredning. Arbeidet skal ledes fra Arkivverket (Riksarkivet). I dette arbeidet må det etableres en bredt sammensatt utredningsgruppe med representasjon fra andre aktører – både organisasjoner og institusjoner. Det kan derfor bli en forholdsvis stor utredningsgruppe, og det vil stilles krav til en solid sekretærfunksjon. Utredningen bør ledes fra et forholdsvis høyt ledernivå i Riksarkivet (trolig avdelingsdirektør). Arbeidet med andre kulepunkt, strategien, bør og til en viss grad overlapp eller flettes inn i utredningen. Arbeidet bør til daglig ledes av en prosjektleder som også er sekretær for utredningsgruppen.

Riksarkivet må være godt representert og ett eller flere statsarkiv bør være med. Dessuten må Kulturrådet med, LLP, en representant for de fylkeskoordinerende institusjonene, KAI-

institusjonene, et større byarkiv, forskermiljøet rundt BI og/eller UiO, Næringslivets Hovedorganisasjon, Norsk arkivråd og LO.

Organisering i Riksarkivet.

Avdelingsdirektør for BETI leder arbeidet med utredning og strategi. Arbeidet organiseres som et prosjekt med en tilsatt prosjektleder som blir plassert i seksjon for privatarkiv. Prosjektleder og seksjonsleder PRI inngår i en intern koordineringsgruppe som skal samordne Riksarkivet sitt arbeid med de nye oppgavene rettet mot et bredere samarbeid med kommunal sektor. I denne gruppen vil og seksjon for Beka, Elark og fra andre relevante seksjoner i Riksarkivet trekkes inn. Prosjektleder for kommunale arkiv og for elarkiv i kommunene inngår også i en slik intern koordineringsgruppe. Se framlegg om dette nedenfor under kapittel om kommunale arkiv og elarkiv i kommunene.

Arkivmeldingen om privatarkiv

Målet er helhetlig samfunnsdokumentasjon og dermed økt satsing på privatarkiver. Det er pekt på et særlig behov for å styrke bevaringsarbeidet for bedriftsarkiver. Det pekes videre på:

- Koordineringsfunksjoner, delt mellom Kulturrådet (privatarkiver i museene) og Riksarkivet.
- Private virksomheter som utfører oppgaver på vegne av det offentlige, skal ha påbud om å følge regelverket for offentlige arkiv
- Riksarkivaren kan avgjøre at arkiv fra organ som skifter status fra offentlig til privat helt eller delvis skal følge reglene for tidligere status.
- Styrking av særskilt verneverdig-begrepet
- Riksarkivaren skal ha ansvaret for kartlegging og statistikk i hele arkivsektoren, men Kulturrådet har et tilsvarende ansvar for privatarkiv i museene.
- Riksarkivaren skal lede arbeidet frem mot en konkretisering av nivået for bevaring av privatarkiver i Norge
- Riksarkivaren skal lede arbeidet med en ny, samlet strategi for privatarkivarbeidet i Norge

Utredningen må presisere oppdraget i arkivmeldingen og gi en retning for hvordan det kan løses.

Pågående tiltak og samarbeid som Riksarkivet deltar i.

Det er etablert samarbeid på en del områder og en må bygge videre på dette. Privatarkivseksjonen har etablert et nært samarbeid med statsarkivene på privatarkivsiden samt NB og ARBARK med årlige møter. Det er selvsagt også et nært samarbeid med Kulturrådet. Av konkrete, større samarbeidsprosjekter kan nevnes:

- BI samarbeid om bedriftsarkiver. Kontakten har ligget nede i påvente av Arkivmeldingen. Bør vurdere å styrke kontakten i tiden fremover.

- Aker ASAs arkiver, bevaringssamarbeid mellom Aker, Teknisk museum og Riksarkivet.
- Norsk Hydros arkiver, samarbeid mellom Norsk Hydro, ForvaltningSenteret AS og Riksarkivet
- FoSam-prosjektet, samarbeid med UiO
- Raufoss Ammunisjonsfabrikk, samarbeid med Statsarkivet på Hamar
- Coop NKL BA, samarbeid rundt digitalisering av reklame (kan utvides til å omfatte foto)

Utredningen må kartlegge pågående samarbeidsprosjekter i hele arkivsektoren på privatarkivfeltet, og drøfte framlegg til prosjekter, tiltak og satsinger.

De fylkeskoordinerende institusjonene

De er opprettet et nettverk av fylkeskoordinerende institusjoner for privatarkivarbeidet. Riksarkivet og Kulturrådet bør styrke samarbeidet med de fylkeskoordinerende institusjonene. Dette arbeidet har ligget nede en stund. De fylkeskoordinerende institusjonene må spille en sentral rolle i kartlegging og arbeidet med regionale prioriteringer. Utredningen må drøfte oppgaver for de fylkeskoordinerende institusjonene.

Statistikk, kartlegginger

Gjennom kartlegginger og statistikken som Kulturrådet henter inn har en en visst oversikt over status på feltet, men her er det og store mangler og utfordringer. Riksarkivaren skal overta arbeidet med arkivstatistikken fra og med 2014. Et hovedpunkt i arkivmeldingen er å konkretisere nivået for bevaring av privatarkiv i Norge. I det arbeidet trenger en bedre bestandsanalyser over bevart materiale, fordelt på tid, geografi, institusjoner, samfunnssektor med mer. Slike analyser bør og kunne utføres for et fylke, et ansvarsområde, en institusjon. Det må utvikles verktøy for dette. Asta, Arkivportalen, Betty kan trolig danne utgangspunkt, men må tilpasses. Samkatalogen for privatarkiv og innholdet i Arkivportalen må samordnes og danne basis for en samlet analyse. Det er trolig og behov for å gå gjennom registreringer og utføre nye registreringer før en har et godt nok datagrunnlag for å begynne med ulike analyser. For privatarkiver i Riksarkivet er det gjennomført en bestandsanalyse. Metodikken som er benyttet her vil kunne danne utgangspunkt for å utvikle en liknende metodikk for hele landet. Materialet i Riksarkivet er analysert etter følgende tilnærming:

- Datering (grov inndeling for å finne ut hvilke tidsperioder som er dekket)
- Kategorier privatarkiv (om det er organisasjonsarkiver, personarkiver, bedriftsarkiver, samlinger, institusjonsarkiver, legater stiftelser med mer)
- Organisasjonstyper (lag, foreninger, organisasjoner, fra hvilken samfunnssektorer med mer)
- Bedriftsarkiver fordelt etter sektor (handel, transport, industri, bygg, jordbruk, fisk, tjenesteyting, med mer)
- Hyllemeter bevart materiale
- Kompletthet i bevarte arkiver.

En bestandsanalyse må selvsagt også se på krysskoplinger mellom disse. En slik bestandsanalyse vil bli en viktig del av en utredning og prosessen omkring denne vil være viktig for arbeidet med en strategi. Utredningen må komme med framlegg til metodikk for, gjennomføre og analysere konsekvensene av en slik bestandsanalyse.

Neste steg er å sammenstille resultatene av en bestandsanalyse med samfunnet i samtid og fortid for så forsøke å etablere et ønsket bevaringsnivå for privatarkiver. Her vil en og måtte ta hensyn til lokale og regionale utviklingstrekk, til ressurser som kan settes inn i arbeidet med mer. Dette skal og gjøres i utredningen.

Regelverk

Utredningen drøfte om og ev. hvordan arkivloven og bør justeres på enkelte punkter og om retningslinjene for privatarkivarbeidet bør oppdateres.

Utdanningstilbud

Det finnes generelle arkivfaglige tilbud, men ingen spesifikke for privat sektor. Utredningen bør drøfte behovene på dette feltet.

Digitalisering

Svært lite av privat arkivmateriale er digitalisert i Riksarkivet. Det er og svært lite privatarkiver som er digitalisert lokalt og regionalt. En del er digitalisert, men ikke publisert eller gjort tilgjengelig. Det samme gjelder foto i privatarkiver. Utredningen må kartlegge status og utarbeide må og strategier for dette arbeidet.

Tilgang og formidling

De fleste privatarkivene er ordnet og katalogisert i Asta, men det finnes også en betydelig del med uordnet materiale. Det er og et etterslep i arbeidet med å registrere arkiver i Asta og å publisere dem i Arkivportalen. Samkatalogen for privatarkiver er er ikke samordnet med privatarkiver i Arkivportalen og det må prioriteres for å få et samlet oversyn over bevart materiale.

Digitalarkivet er i dag Arkivverket sitt nettsted for publisering av digitalisert materiale. Utredningen må drøfte om og hvordan Digitalarkivet kan bli et felles, nasjonalt nettsted for publisering av digitaliserte privatarkiv i sømløs integrasjon med Arkivportalen.

Utredningen bør også drøfte hvordan publisering og formidling av privatarkiver kan benyttes som strategiske virkemidler for å styrke arbeidet med privatarkiver.

Privatarkiv og Wikipedia

I 2012 tok Kulturrådet initiativ til et prosjekt for bruk av Wikipedia i arbeidet med arkiv, museum og kunst. Det ble også etablert en bred sammensatt faggruppe der Riksarkivet er representert på avdelingsdirektørnivå. Dette arbeidet må føres videre og det må lages en plan for hvordan Wikipedia bør brukes aktivt og systematisk i formidling av privatarkiv og hvordan en kan knytte sammen ulike ressurser for å løfte fram informasjon om privatarkiv.

Bedriftsarkiver

Det knytter seg særlige utfordringer til arbeidet med større bedriftsarkiver og arkiver etter landsdekkende bedrifter. Utredningen må vurdere nye tilnærminger for dette arbeidet. ”Centrum för näringslivshistoria”, i Stockholm, tidligere ”Stockholm företagsminnen” skal være selvfinansiert og oppbevarer omkring 75.000 hm med næringslivsarkiver. Se: <http://www.naringslivshistoria.se/>

Internasjonalt arbeid

Arbeidet med privatarkiver er organisert ulikt i ulike land. Utredningen bør gi et bilde av hovedtrekkene i en del aktuelle land. Det er viktig å peke på organisasjoner, prosjekter, fora med mer internasjonalt som arbeidet med privatarkiver i Norge bør knytte bånd til.

Elektroniske privatarkiver, jf. verktøy og fagsystemer ovenfor

Det er bevart få elektroniske privatarkiver. Det meste dreier seg om korrespondanse, e-post på harddisker, minnepinner, cd-er/dvd-er m.m. Det er bevart ett større elektronisk privatarkiv som har fulgt Noark-standarden.

Det er foreløpig ikke utviklet verktøy for høsting, lagring og tilgjengeliggjøring av elektronisk skapte privatarkiver. Riksarkivet har sett en del på det danske systemet Saba som er under utprøving her i huset. Verktøy, metodikk og strategier for dette arbeidet må utvikles og tilbys institusjoner og arkivskapere. Utredningen må gi råd om dette.

Privatarkiv i statsarkivene.

Alle SAene arbeider med å hente inn, bevare og tilgjengeliggjøre privatarkiv. Samisk arkiv har i utgangspunktet en ren privatarkivrolle, men har i noen grad også tatt ansvaret for noe offentlig materiale. Uten unntak anses PA-arbeidet som en viktig del av Arkivverkets oppgave i regionene. Arkivverkets ansvar vedr. helhetlig samfunnsdokumentasjon oppleves som selvsagt. Det er imidlertid ulik grad av ressurser avsatt til oppgaven. Dette avhenger bl.a. av størrelse på enheten og om andre aktører i regionen tar et PA-ansvar.

Flere av SA-ene tar et fylkeskoordinerende ansvar. Dette gjelder SAH, SAKO, SAO, SAKR, SATO. I dette arbeidet ligger bl.a. å utarbeide bevaringsplaner og å bidra med rådgivning og

veiledning, i tillegg til å innta en aktiv rolle som bevaringsinstitusjon, - da oftest som et resultat av samarbeidsavtaler/rollefordeling i regionen. Alle melder om deltakelse i nettverk og god dialog med andre aktører på PA-området.

Enkelte av SA-ene yter ekstraordinært vedr. PA. SAS har i en årrekke arbeidet målbevisst og godt med dokumentasjon av den norske petroleumsvirksomheten. At SAS har tatt inn store bedriftsarkiver på området, i tillegg til å ha ansvaret for det statlige materiale, gjør dem unik i verdensmålestokk. SAS har som ledd i dette arbeidet også tatt inn digitalt PA-materiale.

Finansieringen av PA-arbeidet er sammensatt. Hovedsakelig dekkes kostnadene over Arkivverkets ordinære budsjett. Noe finansieres imidlertid av NKR etter søknad på det enkelte prosjekt. I noe omfang dekkes også deler av kostnadene av arkivskaper.

Bevaringsplaner

Det er utarbeidet en del bevaringsplaner for privatarkiver. Utredningen må kartlegge hvordan dette arbeidet står, se på behovene videre og utvikle retningslinjer for beste praksis når det gjelder bevaringsplaner for privatarkiver lokalt, regionalt og nasjonalt.

Aktører og roller

Det er mange aktører i arbeidet med privatarkiv. Utredningen må kartlegge hvem som gjør hva i dag og drøfte på hvilken måte en kan trekke til seg nye aktører og få et godt og målrette samarbeid.

Ressurser, status og behov

Utredningen må kartlegge hvilke ressurser som i dag finnes for dette arbeidet og vurdere det opp mot behov på en realistisk måte. Slike vurderinger må gjøres på ulike nivåer, for ulike sektorer og ulike geografiske områder. Utredningen må og drøfte strategier for å få på plass nødvendige ressurser og virkemidler der disse mangler i forhold til et definert nivå for privatarkivarbeidet i landet.

Informasjon og dialog

Riksarkivet må planlegge hvordan en vil orientere og informere om arbeidet med oppdraget på privatarkivfeltet. Denne dialogen må ta hensyn til prinsippene om å etablere et balansert samarbeid med bred involvering. Stikkord på kort sikt kan være:

- Kontaktmøte med kommunale institusjoner (ledernivå, inkl. berørte avdelingsledere).
- Samarbeidsmøter mellom statsarkivene og kommunale institusjoner.
- Aktiv deltakelse fra Arkivverket på kommunale arrangement (inkl. ledere).
-

Utredningsgruppen må etablere god strategi for informasjon og dialog i arbeidet med utreningen og gi råd om hvordan dette bør følges opp videre. Sosiale medier, virtuelle møteplasser med mer må brukes systematisk i en samlet plan for dette.

Videre arbeid – framdrift våren 2013.

Prosjektleder bør være på plass senest 1. mai, og da bør utredningsgruppen være på plass. Riksarkivaren må sette av nødvendige midler i budsjettet for 2013 til lønn og til drift av utredningsgruppen. v

Kommunale arkiv

Arkivverket skal styrke sin virksomhet overfor kommunal sektor, som en videreføring og utvidelse av den systematisering og forsterking av innsatsen som allerede er i gang. Arkivverket skal bruke ”eit breitt spekter av verkemiddel i ein målretta aktivitet for at arkivarbeidet i kommunar og fylkeskommunar skal oppfylle reglane i arkivlova og arkivforskriftene”. Arbeidet skal også her skje i nært samarbeid med relevante arkivfaglige miljøer og institusjoner. KUD vil i styringsdialogen med Riksarkivet fastsette klarere resultatkrav.

Kommunale arkiver er kommunenes ansvar. Arkivverkets oppgaver er derfor avgrenset til å være tilsynsmyndighet, veileder og støttespiller for å bidra til gode løsninger. Det er likevel lagt opp til at Arkivverket skal styrke sin virksomhet overfor kommunal sektor, som en videreføring og utvidelse av den systematisering og forsterking av innsatsen som allerede er i gang.

Sentrale samarbeidsparter.

AV bør samarbeide med Norsk Arkivråd, KS, LLP, Kulturrådet, KAI-ene, KDRS og selvsagt kommunene og deres underliggende enheter i forskjellige spørsmål. AV bør hente inn relevant kompetanse i forbindelse med våre arbeidsoppgaver på samme måte som RA sørger for at vi sender ut rett kompetanse når andre spør om vår deltagelse andre steder.

Pågående prosjekter og samarbeid

På flere områder er det etablert et samarbeid. Flere av disse prosjektene er etablert med støtte fra utviklingsmidlene fra Kulturrådet.

DIAS. Prosjekt for å definere en felles og omforent pakkestruktur for bevaring av digitalt arkivmateriale med utgangspunkt i OAIS-standarden. Deltakere fra KAI-miljøet og KDRS.

BETTY. Prosjekt for å etablere et fagsystem for oppfølging av arkivdanning og for å følge opp elektroniske systemer som skal bevares for ettertiden. Deltakere fra KAI-miljøet og KDRS.

BK OFFSEK. Prosjekt for å utarbeide nye bevarings- og kassasjonsregler for offentlig sektor. Reglene utarbeidet, høringsrunden ferdig, BEKA sitter med etterarbeid her pt. Deltakere fra kommuner og KAI-miljøet.

KS arkivgruppe. Samarbeidsorgan internt i KS, hvor kommuner og KAI-miljøet er representert. Norsk Arkivråd og Riksarkivet sitter som observatører i organet.

Ny metodikk. Prosjektet skal revurdere metodegrunnlaget for bevaring (overføring) og tilgjengeliggjøring av digitalt skapt arkivmateriale. Deltakere fra KAI-miljøet og KDRS. Tilknyttet DIAS.

Noark. Prosjekt for å etablere en ny versjon av norsk arkivstandard. Prosjektet og samarbeidet avsluttet, men vil bli tatt opp igjen når Noark 6 skal utarbeides. Deltakere fra KAI-miljøet og KS.

Arkivstatistikk, indikatorer, tilstandsrapporten:

Kulturrådet har til og med 2013 ansvar for å innhente arkivstatistikk for hele landet. Fra og med 2014 overtar Riksarkivaren denne oppgaven. Riksarkivaren gjennomfører og en egen årlig spørreundersøkelse. I 2012 har RA vært i dialog med KS som har kommet med tilbakemeldinger på spørsmålene slik at kommunene skal kunne ha større bruk for opplysningene som meldes inn fremfor at det kun er AV som har utbytte av denne. Med tilstandsrapporten menes den bygningsfaglige tilstandsrapporten og denne er ment å kunne gi AV opplysninger om arkivlokalene i kommunene for videre oppfølging. Samtidig er denne i likhet med overnevnte undersøkelse ment å skape bevissthet rundt tilstanden ved eget arkivhold. Tiltakene er viktige for å følge opp det kommunale arkivholdet fremover og å se utvikling over tid.

Undersøkelsen, statistikken og rapportene er viktige, de bør koordineres og arbeidet med å ta over ansvar for arkivstatistikken bør starte med det første.

Organisasjoner og institusjoner

AV har støttet etablering av av IKAer og tilsvarende ordninger rundt i landet. I 2013 er store deler av landet dekket av IKA-ordninger og flere kan og tilby depottjenester for papirarkiver. Kommunene velger selv sine løsninger for depot m.m., og AV kan som tidligere fremheve de positive konsekvensene med organisering av IKA/KAI, både til nyetablering av IKA og til eksisterende ordninger. Flere statsarkiv er samlokalisert med KAI og dette har positive konsekvenser for KAI.

Riksarkivaren bør bidra til å forbedre de tjenestene som IKAene tilbyr enten dette er gjennom standardisering, verktøyutvikling eller annet. RA bør støtte etableringer m.m moralsk og i en viss grad økonomisk gjennom samlokalisering og vi bør samtidig avklare hvilke tilbud AV selv skal kunne tilby kommunene og samordne dette..

Oppdatering av regelverket

Regelverket bør gjelde samtlige forvaltningsnivå såfremt dette lar seg gjøre. Det er samtidig klart at regelverket (lov+forskrift) bør oppdateres. Det er uklart hvordan dette skal og bør gjøres og vi bør avklare dette med KUD. BEKA sitter nå med en forskriftsrevisjon av RA for kap III-V og har vært i kontakt og i møte med KUD om dette. Vi bør også legge opp til en hyppigere revisjon eller i det minste gjennomsyn av relevanse i lovverket. Regelverket bør revideres og at dette bør ha prioritet. Normalinstruksen bør kanskje fjernes og inkluderes i forskriften.

Utdanningstiltak

Stadig flere arkivledere har arkivfaglig utdanning enten fra høgskole eller Arkivakademiet. Arkivakademiet er nå i ferd med å legges ned etter 20 års samarbeid mellom AV og Norsk Arkivråd. Utdanningstiltak er viktig for kommunene og AV bør kunne bidra i undervisningsopplegg for disse, men kanskje ikke være initiativtaker. Synliggjøring av behov bør komme fra kommunene selv (eller gjennom en paraplyorganisasjon) og opplegget tilpasses behovene.

Standarder

Det er viktig at kommunal sektor har mulighet til å spille inn endringsforslag til standarder (inkl Noark) da kommunene i likhet med andre har problemer med å hente ut informasjon fra fagsystemer, elektroniske arkiv. Det bør samtidig avklares hvorvidt AV skal fortsette med sin innrapportering av fagsystemer fra kommunal sektor og hvordan denne eventuelt skal utnyttes. Det er og behov for å gjennomgå hva som finnes av standarder og hva som må utvikles. Riksarkivaren og ABM-utvikling startet en slik gjennomgang og arbeidet må tas opp igjen.

Tilsyn og veiledning

Tilsyn med kommunal sektor er viktig og må være prioritert hos AV fremover. AV må sørge for at tilsynet etter hvert også dekker elektronisk arkiv, fagsystemer m.m og bør legge til rette for at SA får opplæring i dette. Det bør utarbeides fullmakter om delegert myndighet til å gi pålegg til samtlige statsarkiv da dette er/har vært et diskusjonstema i SA. Samtidig bør Riksarkivaren gi sterke føringer på at tilsyn skal prioriteres.

Utarbeidelse og innføring av nye kassasjonsregler

Utarbeidelsen er fullført, høringsrunden avsluttet, eventuell bearbeidelse samt implementering gjenstår. Det kom et tydelig signal fra Riksrevisjonen at BK-reglene bør revideres. Dette er

gjort i nært samarbeid med kommunal sektor. Oppsummering av høringsrunden pågår nå. Det er litt tidlig å si hvilke endringer som må gjøres, men BETI har fortsatt tanker om å se på og justere felles arkivnøkkel før implementering av nye BK-regler og samtidig vurdere tiltak for å lette implementering og fremtidig bruk for kommunal sektor.

Massedigitalisering og digital publisering

Kommunal arkivsektor og Arkivverket har på mange områder sammenfallende behov på dette feltet. Et godt samarbeid må utvikles og en må kartlegge kommunal sektor sine behov og ønsker om samarbeid og prioriteringer.

Digital lagring på kort og lang sikt

- Felles uttrekks- og testverktøy. Riksarkivet har publisert ArkN4, og har en viss support på det. Vurdere å publisere andre testverktøy. Forutsetter ressurser til support. Vurdere å trappe opp samarbeidet, for eksempel gjennom samarbeidsfora.
- Samarbeid om formatkompetanse. Ingen pågående samarbeid. Vurdere å etablere dette.
- Samarbeid om løsninger for langtidslagring og CRM (EssArc). Utviklingsprosjekt slutføres 1. halvår 2013. Må etableres som en driftsløsning med felles forvaltningsforum.
- Samarbeid om CRM-system (Betty). Utviklingsprosjekt slutføres 1. halvår 2013. Må etableres som en driftsløsning med felles forvaltningsforum.

Digital tilgjengelighet

- Nasjonale katalogstandarder med utgangspunkt i samarbeidet om Asta og Arkivportalen. Etablert og pågående samarbeid i regi av Stiftelsen Asta. Styrke strategisk og planmessig oppfølging. Vurdere etablering av kontakt- og samarbeidsforum for katalogisering. Midler til et samarbeidsprosjekt om standardisering av arkivbeskrivelse (ikke startet opp enda).
- Felles nettsteder for kildepublikering og gode koblinger mellom disse og Arkivportalen. Noe samarbeid ad hoc. Behov for å avklare Digitalarkivets status og rolle for sektoren, og ressursmessige konsekvenser til oppfølging. Vurdere etablering av kontaktfora for problemstillinger relatert til digitalisering.
- Felles infrastruktur for digitalisering og indeksering. Noe samarbeid ad hoc. Behov for forbedring av egne løsninger. Problemstillinger kan diskuteres i digitaliseringsfora.
- Tilbud om tjenester innenfor massedigitalisering og digitalisering.
- Initiere og organisere samarbeidsløsninger om digitalisering, digital tilgjengeliggjøring og formidling.
- Data til Norvegiana og Europeana, Apex, LoCloud, andre
- Wikipedia, videre satsing.

Digital formidling

- Øyvind?

Samarbeid

- Etablere samarbeidsforum digital for langtidslaring (vurdere rammer: innhenting, testing, formater, lagring, CRM), med utgangspunkt i behov knyttet til EssArc og Betty. ”DIAS forvaltningsforum”.
- Vurdere samarbeidsforum katalogstandarder, med utgangspunkt i Asta, Arkivportalen. Diskutere standardisering og videreutviklingsbehov. Herunder også Wikipedia. ”Arkivportalen forvaltningsforum”.
- Vurdere samarbeidsforum knyttet til digitalisering, gitt at Digitalarkivet og infrastrukturen tydeligere åpnes for hele sektoren. ”Digitalarkivet forvaltningsforum”.

Ansvar og organisering i Riksarkivet

- DIAS forvaltningsforum: Ansvar i Depotavdelingen (DD), deltakelse fra BETI (Elark) og statsarkiv (SAH?).
- Arkivportalen forvaltningsforum: Ansvar i Depotavdelingen (PDA), deltakelse fra BETI (PA) og statsarkiv (SAS?).
- Digitalarkivet forvaltningsforum: Ansvar i Depotavdelingen (DT), deltakelse fra BETI og Digitalarkivet/statsarkiv (SAB+SAT?).
- Standardiseringssamarbeid om arkivbeskrivelse: Ansvar i Depotavdelingen (PDA), deltakelse fra BETI (PA?) og statsarkiv (SAS).

Informasjon, og dialog

- Årlig kontaktmøte med kommunale institusjoner (ledernivå, inkl. berørte avdelingsledere).
- Årlige samarbeidsmøter mellom statsarkivene og kommunale institusjoner.
- Mer aktiv deltakelse fra Arkivverket på kommunale arrangement (inkl. ledere).
- Utvikle en informasjonsstrategi for samarbeidet og dialogen med kommunal sektor, inkludert systematisk bruk av sosiale medier.

Utviklingsmidler

Kulturråder har lyst ut utviklingsmidler som både arkivverket og kommunale arkivinstitusjoner har søkt på . Disse har vært viktige for å få i gang nye samarbeids – og utviklingsprosjekt. Fra og med 2014 vert disse midlene rettet mot privatarkiver i museene. Det utvidede oppdraget til Riksarkivaren forutsetter at det stilles til disposisjon utviklingsmidler

på samme vis som for museene (ca 25 millioner) og for folkebibliotek (ca 20 millioner) Dette må tas opp i kontakten med KUD i forbindelse med budsjett 2014..

Massedigitalisering

Dagens situasjon er at kommunene kjøper slike tjenester av private leverandører, både innenlands og i utlandet. Vi behandler søknader om midlertidig utførsel. Hvorvidt RA/AV bør ta på seg slike oppdrag for å tjene penger, bør innlemmes i diskusjonen om hvilke tjenester AV skal tilby til alle mot betaling

Felles nettsteder for kildepublisering

Her er argumentene de samme som for privatarkiv. Digitalarkivet og Arkivportalen må integreres sømløst og en må i dialog med kommunale arkivinstitusjoner finne frem til deres behov og få etablert samarbeidsløsninger som vil fungere når den får i gang med systematisk massedigitalisering.

Data til Norvegiana, data.norge.no og Europeana, Apex, LoCloud

Digitalt materiale og metadata frå arkivsektoren må publiseres i Norvegiana, data.norge.no og Europeana for spredning gjennom deres API-er. Det må utarbeides en strategi for dette som og omfatter en strategi for lisensiering.

Wikipedia,

Arbeidet med Wikipedia som kanal for formidling må føres videre.

Ansvar og organisering i Riksarkivet

BEKA bør ha ansvar for å koordinere AVs arbeid med bevaring og kassasjon og AVs tilsyn med kommunal sektor, samt å gjennomføre den årlige statistikken mot kommunal sektor.

Fylles ut videre.

Organisering av arbeidet i Arkivverket.

Arbeidet med å etablere et styrket og systematisk samarbeid med kommunal sektor slik det er omtalt i arkivmeldingen bør etableres som et prosjekt - i første omgang over 2 år. Det bør tilsettes en prosjektleder som har dette på full tid og som sammen med faggrupper eller referansegrupper tar tak i de oppgavene som er omtalt i dette notatet. Arbeidet må skje i nært samarbeid med aktuelle avdelinger og seksjoner i RA og i nært samarbeid med SA. Det er behov for en ekstra innsats for å komme i gang og få løftet arbeidet. Gjennom en slik satsing vil vi og sende et viktig signal både til KUD og til kommunal arkivsektor. Etter 2 år evaluerer og vurderer en videre organisering og tiltak. Prosjektleder hører naturlig hjemme i BEKA.

Avdelingsdirektør for BETI leder arbeidet med utredning og strategi på dette feltet.

Prosjektleder og seksjonsleder i BETI inngår i en intern koordineringsgruppe som skal samordne Riksarkivet sitt arbeid med de nye oppgavene rettet mot et bredere samarbeid med

kommunal sektor. I denne gruppen vil og seksjon for Elark og fra andre relevante seksjoner i Riksarkivet trekkes inn.

Elforvaltning og arkivdanning i kommunal sektor

Et tredje fokusområde i forbindelse med mer samarbeid med kommunal sektor er elforvaltning. Her er også Riksarkivaren tillagt en rolle som koordinator og pådriver som omfatter kommunal sektor. Her bør også RA ta i bruk et bredt spekter av virkemidler.

Meldingen understreker at gode funksjoner for dokumentfangst og arkivdanning både er nødvendig for arkivskapernes egne behov og for ettertidens bruk av materialet. Riksarkivaren sitt syn er at RA bør utnytte de intensjoner som er uttrykt i meldingen til å gå mer offensivt ut på e-forvaltningsområdet, både overfor statlig og kommunal sektor. RA bør satse på å komme i en direkte og konstruktiv dialog med Difi og med KS/KommIT. Videre bør RA gå inn i et tettere samarbeid med arkivfaglige aktører innen arkivdanning, dels for å vise dem at vi tar arkivdanningen på alvor, dels for at vi skal ha godt forankret arkivfaglig ståsted i det vi gjør.

Samarbeid

Riksarkivaren bør samarbeide med Norsk arkivråd, KommIT og KS, IKAene, byarkiv og fylkesarkiv.

Status og utfordringer.

Kommunale sektor har problemer med å hente inn informasjon fra så vel fagsystem som saksbehandlingssystem. Dette er påpekt av Riksrevisjonen i 2010. Noen av hovedpunktene er som følger (Dokument 3:13 (2009-2010), side 9):

- Undersøkelsen viser at mange elektroniske systemer i kommunal sektor ikke er laget med tanke på at bevaringsverdig dokumentasjon skal kunne avleveres og sikres for fremtiden.
- Bevaringssituasjonen er spesielt kritisk for dokumentasjon i spesialiserte fagsystemer. Riksarkivaren anslår at det per 2009 er mange tusen ulike fagsystemer i bruk i kommunal sektor. Mange av disse inneholder sentral rettighetsdokumentasjon for enkeltindivider. Dette gjelder blant annet dokumentasjon i sosialtjenesten, omsorgstjenesten og barnevernet. Behovet for å bevare denne dokumentasjonen er derfor meget stort.
- Undersøkelsen viser at ingen fagsystemer hittil har blitt godkjent av Riksarkivaren. Siktemålet med Riksarkivarens godkjenningsordning er å bidra til å sikre at systemene oppfyller gjeldende krav til arbeidet med avlevering og bevaring.
- Undersøkelsen viser videre at dokumentasjon fra fagsystemene og andre elektroniske saksbehandlingssystemer i kommunal sektor i svært liten grad blir avlevert og sikret for fremtiden. ABM utviklings arkivstatistikk for 2008 viser at det samlede antallet bevarte datauttrekk utgjør om lag ett uttrekk per norske kommune for hele perioden på de om lag 30 årene som elektroniske saksbehandlingssystemer og fagsystemer har vært i bruk i kommunal sektor. Dette betyr at elektronisk dokumentasjon fra

kommunale etater og tjenestesteder bare i svært få tilfeller har blitt avlevert og bevart for framtiden.

Fra kommunal arkivsektor er det kommet kritikk om hvor vidt Riksarkivaren tar Riksrevisjonens kritikk på alvor. Kritikken knytter seg blant annet her til det punktet som omtaler ”Riksarkivarens godkjenningsordning” av fagsystemer. Det etterlyses en større uttrykt prioritering fra Riksarkivet for å bistå den kritiske situasjonen hvor viktige arkivdata, først og fremst fra gamle fagsystem, risikerer å gå tapt. Dette kommer særlig til uttrykk blant operativt personell i interkommunal arkivsektor.

Riksarkivaren bør vurdere om det er behov for ekstra tiltak og samarbeid for forhindre at kritiske data fra gamle fagsystem går tapt. Dette gjelder blant annet systemer fra omsorg og barnevern, som kan være kritiske bevis dersom noen saksøker for ødelagt barndom og så videre.

Riksarkivets rolle som premissleverandør

Riksarkivet produserer krav, forskrifter, standarder og så videre som ikke bare statlig sektor må forholde seg til, men også kommunal og interkommunal sektor. Vi skriver mest om hva som må gjøres, men kanskje mindre om hvordan. Kommunale enheters behov dreier seg ofte om hvordan overføre det som kreves til operasjoner og handlinger slik at digitalt arkivverdig materiale blir bevart.

Skal krav, forskrifter og standarder treffe målgruppen så må det også være en ”feedback-loop” fra praksis tilbake til de som utformer krav og standarder. Dette kan trolig bli bedre hva gjelder relasjonen mellom Riksarkivet og kommunal sektor.

Riksarkivet og programvare

Det er trolig behov for et nasjonalt forankringspunkt med hensyn til hvordan få til effektiv og kvalitativ god innhenting av digitalt arkivmateriale, både fra fagsystem og saksbehandlingssystem. Med andre ord relatert til å forvalte og guide med hensyn på bruk av programvareverktøy.

Kommunal/interkommunal arkivsektor har hatt en forventning om at Riksarkivet skulle ha en rolle her. De opplever innsatsen som litt skuffende.

- ArkN4 (testprogram for Noark 4 uttrekk) programkode har på et eller annet tidspunkt blitt distribuert i kommunal sektor, kanskje rundt 2008. Dette er programvare utviklet på (oppdrag fra) Riksarkivet, men den er ikke supportert av Riksarkivet på noen måte og genererer feilmeldinger når den kjøres. At det på fire år ikke har vært noen support eller oppgradering av distribuert programvare gir negative holdninger til Riksarkivet.
- Testversjoner av Betty sirkulerer i interkommunal arkivsektor, uten at de har den samme nærhet til utviklingen som det vi internt på Riksarkivet har. Det er viktig at versjoner er godt testet og at det er etablert et system for support og for forvaltning av felles fagsystemer.

Det er tatt et initiativ hos nøkkelpersoner i interkommunal sektor rundt å lage et eller flere ”communities” (fellesskap) rundt forvaltning av fri programvare for behandling av digitalt arkivmateriale. Dette er noe RA bør vurdere å delta på. RA bør og vurdere å frigi den programvare RA selv utvikler under frie programvarelisenser og prøve å få i gang aktivitet rundt programvaren. På denne måten kan forvaltningen foretas av et eller flere fellesskap

Arkivstatistikk, indikatorer

En må vurdere om statistikk, rapporter med mer gir bra datagrunnlag for å lesa av og følge utviklingen. Betty kan trolig utvikles til et system for analyse og rapportering og en bør vurdere slike muligheter.

Institusjonar og samarbeidsparter.

IKAene må støttes videre i etablering av digitale depot, og kanskje tyngre i forhold til deres evne til å gi veiledning og støtte ifm kommunenes anskaffelser av fagsystem og sak-arkivsystem. Vi sier at arkivtankegangen må med fra starten ifm design/utvikling av systemer for å få god digital kvalitet ved senere tilgjengeliggjøring og deponering, dermed trengs det et spekter av arkivfagligkompetanse å spille på for kommunene. Alt dette finnes ikke i alle kommuner. RA må synliggjøre at kommunene trenger denne kompetansen og at et delsvaer kan være å utvikle IKAene som et faglig ressurscenter ifm komplisere anskaffelser og design av fagsystemer.

RA bør også kunne gi kommunene redskap for bedre og mer faglig dialog med leverandørene, hvor disse møter bedre begrunnede krav fra kommunene. KommIt og KS rolle i dette bør vurderes etter nærmere møter med dem. Å benytte Norsk arkivråd i målrettede kurs om utarbeidelse av arkivkrav ved anskaffelser, kunne være en vei å gå for å heve IKAene og enkelt kommuners, trygghet og kompetanse.

Kommune må forstå at de ikke holder å bruke systemer som er Noark godkjent eller oppfyller gitte standarder, de må selv ha et forhold til sin egen saksbehandling, behov tuftet på lovverk og krav fra innbyggere – også innbyggernes krav til dokumentasjon, som vil trekke seg langt inn i fremtiden.

Utdanningstiltak.

Det bør ellers skreddersys tilbud sammen med høgskoler og/eller Norsk arkivråd ut fra de behov for kompetanseheving vi mener kommunene trenger. Gjerne i samråd med KS og IKAene. Vi bør støtte opp under arkivutdanningstilbudet hos HiOA som er under stadig utvikling mot et profesjonsstudium. Intern kursing i digital kompetanse knyttet mot elektronisk arkivdanning og depot bør gjennomføres.

Noark-standarder samt faglig samarbeid og veiledning.

I Noark 5 var KS og IKAene representert. Et tiltak som vil komme på plass i løpet av 2013 er et generelt tjenestegrensesnitt som vil lette ”samsnakkingen” mellom ulike fagsystem som oppfyller Noark 5 standarden. Det er viktig å få tak i kommunenes forståelse og erfaring med Noark 5. Standarden virker, for arkivarer, vanskeligere å få tak i enn Noark 4 standarden. Den stiller større krav til bestillerkompetanse og vurdering av leverandørens tilbud. Jf punkt over. Riksarkivet er i gang med å lage en arkivdanningsportal hvor enkle veiledning i bruk av Noark 5 vil være en del av pakken. Et tiltak fra vår side kan være å lage en mer bruksrettet forelesningsserie om Noark 5 sammen med KS og KommIt. Vi er i gang med å gjennomføre to forelesninger med NA nå – første var i desember, andre blir i mars. I forhold til kommunene kan vi neppe være hands-on i alle anskaffelser, men vi må bli bedre på veiledning, kunne tilrettelegge for samarbeid, få frem de gode eksemplene som sikkert finnes der ute. Nettverksbygging blir viktig jf nedenfor om stillingsbehov.

Samarbeid om standarder.

DIFI sitter på standardene for det offentlige Norge. Sammen med DIFI og KS burde vi gå igjennom standardene å se på deres samlede ”arkiveffekt”. Kan alt arkiveres eller journalføres ved bruk av standardene? Er det muligheter for senere gjenbruk? Er søk og tilrettelegging godt nok tatt vare på?

Styrking av tilsyn og veiledning

Systematisering og styrking av tilsyn og veiledning overfor den enkelte kommune og fylkeskommune, som vi allerede er i gang med. Tilsyn har vært rettet inn mot daglig arkivhold, bevaring av papir, standard på arkivlokaler og lignende. Statsarkivene bør få en tyngre rolle i å drive tilsyn knyttet opp mot elektronisk arkivdanning, slik den pt er forankret i Riksarkivarens forskrift og Noark 5 standarden. Statsarkivene bør særlig se på tilstanden til kommunale digitale depot. Videre bør digital kompetanse hos arkivarene vurderes. Arkivtjenestens forankring og støtte hos kommuneledelsen bør granskes. Riksarkivet kan gi opplæring til statsarkivene om nødvendig.

Faglige løsninger for digitalt depot

Videreføre samarbeidet om faglige løsninger for digitalt depot og utvide dette til også å omfatte organisatoriske løsninger (nasjonalt pådriveransvar hos Ra, bred forankring i sektoren, KS skal trekkes inn). Se også pkt. 5 nedenfor. Digital depot (langsiktig perspektiv, ikke mellomlangsiktig) krever tilgang på spisset faglig kompetanse, langsiktige investeringer og drifting av en sikker økonomisk aktør. Juridisk bør depotet vekke tillit til upartiskhet og opprettholdt autensitet i arkivmaterialet. Riksarkivet er et slikt depot. IKAene kan bygges opp til å bli det, eventuelt med bistand fra statlige ressurser. Det bygges snart et sentraldepot på Tynset som også skal kunne ta seg av digitalt skapt arkivmateriale. Å tilby depotjenester herfra til kommunene, mot betaling, bør vurderes ut fra perspektivet optimal digital langtidsbevaring. Digitale depot kan plasseres hvor som helst geografisk så lenge de er tilgjengelig via nettet. Men et sentralt depot vil kunne være en enorm effektivisering. Og et gode for hele arkivnorge. IKAene kunne fungere som sluser inn til sentraldepotet med et

ansvar for å kartle, drivine inn og klargjøre for deponering. Eventuelt i ett tettere samarbeid med statsarkivene.

E-forvaltning og arkivdanning.

Både i stat og kommune handler e-Forvaltning om dokumentfangst for videre digital behandling (dokumentflyt, beslutningsflyt, saksbehandling etc). Riksarkivet bør se e-Forvaltning under ett – både kommunal og statlig forvaltning er underlagt arkivloven og har krav på seg knyttet opp mot Noark standarden. Dette er unikt for Norge og vi bør bruke det for det det er verdt.

En person bør ha som oppgave å være i dialog med aktørene (i organer, etater og kommuner, samt med leverandører) på et faglig plan. Gjerne ifm drøfting av standarder, men også ved viderutvikling av fagsystemer og i større sentrale It-prosjekter. Feltet er imidlertid såpass stort at en person til bør tilsettes som kan ha en formidler rolle og reise rundt å ha en aktiv kontakt med kommunene. Altså en person som både gir info ut og får info inn. Personen kan eventuelt være med på å etablere en form for Riksarkivarens digitale kommuneforum eller lignende. Bør ha erfaring fra it og gjerne kommunalsektor, og svært gode sosiale egenskaper.

Digital lagring på kort og lang sikt.

Se punkt over. Mellomlangsigte lagring kan være en IKA oppgave dersom man etablerer ett eller flere digitale depot for langsiktig lagring av digitale kommunale arkiv.

Organisering av arbeidet i Arkivverket.

Arbeidet med å etablere et styrket og systematisk samarbeid med elforvaltning og arkivdanning i kommunal sektor slik det er omtalt i arkivmeldingen bør etableres som et prosjekt - i første omgang over 2 år. Det bør tilsettes en prosjektleder som har dette på full tid og som sammen med faggrupper eller referansegrupper tar tak i de oppgavene som er omtalt i dette notatet. Arbeidet må skje i nært samarbeid med aktuelle avdelinger og seksjoner i RA og i nært samarbeid med SA. Det er behov for en ekstra innsats for å komme i gang og få løftet arbeidet. Gjennom en slik satsing vil vi og sende et viktig signal både til KUD og til kommunal arkivsektor. Etter 2 år evaluerer og vurderer en videre organisering og tiltak. Prosjektleder hører naturlig hjemme i Elark.

Avdelingsdirektør for BETI leder arbeidet med utredning og strategi på dette feltet. Prosjektleder og seksjonsleder i Elark inngår i en intern koordineringsgruppe som skal samordne Riksarkivet sitt arbeid med de nye oppgavene rettet mot et bredere samarbeid med kommunal sektor. Relevant avdelinger og seksjoner i Riksarkivet trekkes også inn.

Ressurser, status og behov

Dette arbeidet bør organiseres som et prosjekt, men med prosjektleder i fast stilling. Prosjektleder plasseres i Elark, men blir en del av samlet tiltaksgruppe mot kommunal sektor. Budsjett for lønsmidler, reiser med mer må settes av i budsjettet for 2013

Oppfølging av Ny metodikk prosjektet kan gi behov for lisenser, opplæring med mer. Om man etablerer et eForum for kommunene vil det kreve midler på transport, møter, bevertning, materiale og lignende.

Videre arbeid – framdrift

Etablere en plan for Elarks arbeid mot kommune og stat ifm eForvaltning – våren 2013. Innkalle til møte med sentrale samarbeidspartenere og få dette forankret og synliggjort. Tilsette ny medarbeider i løpet av 2013. Få en beslutning om ambisjonene til sentraldepot på Tynset. Vi bør også signalisere utad at arbeidet med revidering av forskriften vil bli prioritert. Forskriftens kapitel VIII og IX, bør vurderes. Samt nytt kapitel om digitale depot som skissert i arkivmeldingen.

(Notatet er utarbeidet etter innspill fra flere: Geir Ivar, Lars-Jørgen, Sigrun, Vidar, Ole, Øyvind, Arne Kristian og Jon Atle. Takk til alle)

